

PRIPREME

ŽELIMIR LASZLO □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

BIANKA PERČINIĆ - KAVUR □ Ministarstvo kulture RH, Zagreb

HELENA STUBLIĆ □ Filozofski fakultet, Katedra za muzeologiju, Zagreb

ŠTO SE MOŽE UČINITI ODMAH

Plinske, električne, vodovodne i odvodne instalacije te instalacije grijanja trebaju biti u dobrom stanju i potrebno ih je **stalno provjeravati**.

Preporučujemo redovita pospremanja muzeja koja obuhvaćaju i provjere instalacija barem jedanput u godini.

Generalno pospremanje muzeja barem jedanput u godini, uz sudjelovanje svih zaposlenih (*housekeeping*), podrazumijeva uklanjanje zapaljivog materijala, osiguravanje prohodnosti hodnika te kontrolu i čišćenje prolaza u čuvaonicama.

Pri takvom temeljitom pospremanju provjerava se stanje instalacija struje, vode i odvodnje te plina i grijanja, kao i dostupnost glavnih ventila i prekidača za struju, vodu, plin i sl., te se provjerava mogu li se promptno zatvoriti.

Takvi su pregledi i čišćenja vrlo korisni jer se, uz ostalo, muzejsko osoblje upoznaje sa zgradom i važnim mjestima, što im omogućuje lakše djelovanje kada se nezgoda dogodi. U mnogim našim muzejima postoje zakutci koje nitko mjesecima, pa ni godinama ne obiđe, iako su takva mjesta potencijalna opasnost za muzej.

Pripremni koraci koji su besplatni i mogu se poduzeti odmah

- Ustanovljavanje zapovijedanog lanca
- Vježbanje isključivanja instalacija
 - plina
 - vode
 - struje
 - grijanja
- Uklanjanje suvišnog bilja u okolini zgrade, održavanje okoliša
- Sastavljanje popisa brojeva telefona (i mobilnih) koji će vam trebati u slučaju nezgode
- Pribavljanje potrepština – papira, rukavica, čizama itd. (vidjeti poglavlje o tome)
- Pribavljanje dokumentacije – kopiranje tlocrta zgrade, podataka o osoblju, inventara zbirke... i njihovo pohranjivanje izvan zgrade, na sigurno mjesto
- Kopiranje ključeva i pohranjivanje duplikata izvan zgrade, na sigurno mjesto
- Osiguravanje raspoloživosti novca (dodjela kreditnih kartica ovlaštenim osobama i sl.)
- Testiranje obavijesnog sustava
- Poučavanje osoblja za pravilno rukovanje muzejskim predmetima

Sve pripremne mjere treba provjeriti (testirati) barem jedanput u godini.

ŠTO TREBA IMATI U PRIPREMI ZA DJELOVANJE U NEZGODI

- Autonomnu crpku za ispuštanje vode (ako procijenite da vam je ona potrebna za reakciju na plavljenje prostorija)
- Za svakog člana tima za spašavanje:
 - zaštitnu odjeću
 - kacigu
 - zaštitne naočale,
 - kožne i gumene rukavice
 - svjetiljku koja se nosi na kacigi ili se drži na čelu

- baterijsku svjetiljku
- kutiju za prvu pomoć (kao i za automobile)
- maske za lice (koje štite od prašine)
- Alat:
 - čekići, sjekire, klijesta, pile, odvijači, škare, ljestve na izvlačenje, najlonska užad, klamerice
- Ostala oprema:
 - krpe, plastične kante, spužve, upijajući papir – bugačice, plastične košarice (kao u samoposluživanju), lopatice za smeće, četke, kistovi, metle, plastične boce, sprej za vodu (za prskanje), oblozi, zavoji, sigurnosne igle, plastične vrećice (polietilenske) u nekoliko boja, papirni ručnici, papir za pakiranje (valovita ljepenka), polietilenske ili poliesterne folije (melinex, hostaphan, mylar), tyvek folija

Za dokumentiranje:

- fotoaparati, teke, olovke (najbolje grafitne, ne kemijske ili flomasteri), samoljepive naljepnice, vrpce s kartonom (za obilježavanje predmeta na koje se ne smiju postaviti naljepnice ili za one na kojima se one ne drže).

DOKUMENTACIJA

Svi muzejski predmeti trebaju biti dokumentirani!

Bez dokumentacije nije moguće znati kakve su i kolike štete i gubici pretrpljeni u nekoj nezgodi. Bez nje nije moguće prepoznati evakuirane predmete niti utvrditi nedostaje li koji od njih. Nakon uništenja muzejskog predmeta samo dokumentacija preostaje kao dokaz o njegovu postojanju. Njome se utvrđuje vlasništvo. Važna je u slučaju krađe ili provale te pri ugovaranja premije osiguranja muzejskih predmeta.

U nezgodi može stradati zgrada, a s njom i dokumentacija. Stoga napravite kopije svih važnijih dokumenata muzeja i inventara (koristite se elektroničkim mogućnostima) i pohranite ih izvan zgrade.

Temeljni zadatak dokumentacije jest identifikacija muzejskih predmeta. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, koji obvezuje sve muzeje, propisuje vođenje inventarne knjige muzejskih predmeta (NN 108/02), koja sadržava podatke o svakom predmetu. Podacima koji su propisani za inventarnu knjigu obvezno treba dodati fotografiju u boji (koja nije predviđena Pravilnikom). Najčešće primjenjivani računalni načini dokumentiranja muzejskih predmeta kao što su Promus ili M++ osiguravaju dovoljno podataka za identifikaciju predmeta.

Interpol je prihvatio međunarodni standard opisa predmeta kulture (*cultural objects*), a on sadržava minimalnu količinu podataka o predmetu koji su potrebni policiji da bi mogla identificirati (Object ID) ukradeni predmet.

Prijevod toga međunarodno prihvaćenog standarda i originalnu verziju na engleskome donosimo u Prilogu I.

Za svaki muzejski predmet koji je zanimljiv za krađu treba imati sljedeću minimalnu količinu podataka iz Interpolova standarda i fotografiju u boji.

VODA

Ako je ikako moguće, muzejska građa treba biti pohranjena iznad predviđene razine poplave. To obično znači da je izbjegavanje podruma najbolja mjera zaštite od poplave.

Bujice od kiša

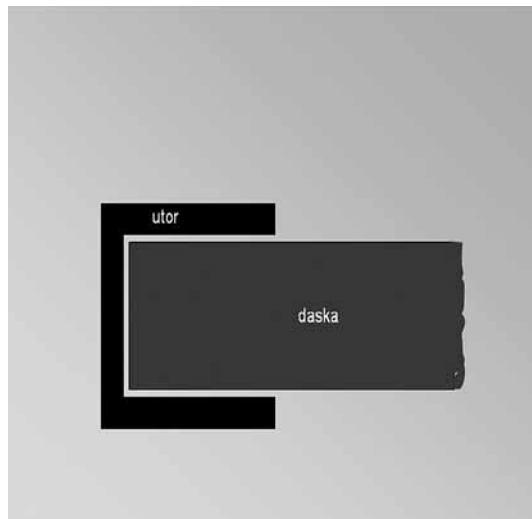
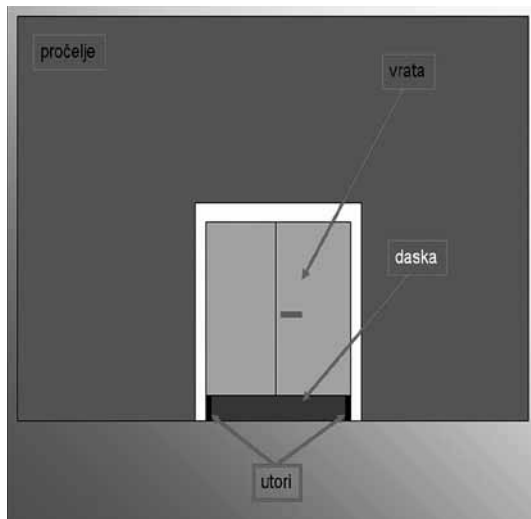
Postoji opasnost da se bujica nastala od obilnih kiša sruči na muzejsku zgradu i prodre u zgradu s ulice, kroz vrata ili podrumске prozore. Takve su pojave dosta česte ljeti u primorskim gradovima. Kao preventiva se mogu upotrijebiti prepreke (npr. daske visine 40 cm) na ulaznim vratima koje sprječavaju ulazak vode u unutrašnjost zgrade (slična se metoda primjenjuje u Veneciji, poznatoj po učestalim poplavama). Takva se prepreka može prekoračiti, a ipak štiti od prodora vode. Kada nema opasnosti, daske se mogu vrlo jednostavno ukloniti.

Utori se mogu izvesti na dva načina: tako da budu trajno ugrađeni u dovratnike ili da se i oni mogu ukloniti.

Daska se umeće prema potrebi. Zimi vjerojatno neće biti potrebna. U proljeće i ljeti, kada su prolomi oblaka vjerojatniji, prepreka će se češće upotrebljavati. Uz praćenje vremenskih prognoza (koje su prilično pouzdane i nekoliko dana unaprijed) prepreka se može navrijeme postaviti.

slika 1. Shematski prikaz vrata s utorima i daskom (nacrt)

slika 2. Shematski prikaz utora i daske (tlocrt)

Za jakih kiša često se događa da kanalizacija ne može prihvatiti svu vodu. Tada, prema načelu spojenih posuda, voda prokulja iz svih otvora (*šahтова*). Što je kanalizacijski otvor na nižemu mjestu, to je vjerojatnije da će prije poplaviti i stoga se najprije dižu kanalizacijski poklopci u podrumima.

Najjednostavnija je mjera zaštite zavarivanje poklopaca, jer tada voda ne može prodrijeti kroz kanalizacijski otvor. No valja biti oprezan jer tada nema ni otjecanja vode iz podruma. To je važno za nezgode u kojima voda dopire odozgo, kao pri puknuću vodovodne cijevi ili kad se pri gašenju požara na niže katove i u podrume slijevaju velike količine vode i sl. Tada ona nema kamo oteći. U tom slučaju treba upotrijebiti crpku i ispumpati vodu.

Za muzeje smještene na uzvišenjima možemo konstatirati da opasnosti od bujice nema.

Plimni val

Katkad se na moru dogodi tzv. velika plima ili visoka voda, kada se more digne znatno iznad uobičajene razine. To se događa jedanput ili dvaput u godinu, ili pak jedanput u nekoliko godina. Tada često stradaju zgrade koje su u razini mora ili samo malo iznad nje.

Nema obrane od plimnog vala u prizemljima zgrada (onih građenih na tlu neznatno iznad morske razine, koje obično nemaju podrum, a prizemlje im je na razini mora ili malo iznad njega). Takvi muzeji ne smiju imati čuvaonice u prizemlju niti se u prizemlju smiju izlagati vrlo osjetljivi ili srednje osjetljivi muzejski predmeti kao što su papir, tekstil, ulja na platnu, polikromirane skulpture itd. Ako u prizemlju ipak moramo držati neke predmete, najbolje je da oni budu od materijala koji nije vrlo osjetljiv na vodu, npr. od keramike, stakla, nekih vrsta kamena itd., no ni ti predmeti, kao ni bilo koji drugi, ne smiju ležati na podu nego moraju biti na podestima, paletama, postamentima ili na drugi način barem 30 cm podignuti od tla.

Poplave prouzročene izlivanjem rijeka, jezera i drugih vodotokova

Provjerite je li na području za koje se planira zaštita i prije bilo plavljenja, jer je tada veća vjerojatnost da će ih opet biti. Pokušajte saznati i najvišu razinu vode pri prijašnjim poplavama, te tome prilagodite svoje pripreme.

Pri poplavama je obično riječ o sporo dolazećim vodama, tako da možete imati dovoljno vremena za reakciju i evakuaciju. Ali prodor vode u zgradu može biti i vrlo brz i obilan. Najprije se napune podrumi, a katkada i prizemlje.

Često se nakon podizanja razine rijeke podigne i razina podzemnih voda, pa i razina vode u kanalizacijskom sustavu. Tada kroz kanalizaciju u podrume može prodrijeti voda, a da okolni teren i nije poplavljen. Mjere zaštite već su spomenute (vidjeti odjeljak o bujicama).

Vrlo je teško spriječiti prodor vode u zgradu, a za većih poplava to je i nemoguće. Voda uvijek nađe put. Stoga je mjera koju treba unaprijed predvidjeti – evakuacija. Predmeti se mogu premjestiti na više katove ili na drugu lokaciju koja nije ugrožena poplavom.

Ako se procijeni da potok, rijeka ili jezero može poplaviti, onda priprema uglavnom podrazumijeva pripremu za evakuaciju muzejske građe (o evakuaciji vidjeti posebno poglavlje). To zahtijeva obuku tima, određivanje mjesta na koje će se predmeti evakuirati te nabavu opreme i potrepština za djelovanje u slučaju poplave (vidjeti posebni odjeljak).

Poplave prouzročene puknućem vodovodnih cijevi, cijevi centralnoga grijanja, kvarom bojlera ili začepljenjem odvodnih cijevi u zgradi

Navedene se nezgode često događaju u muzejima. One su iznenadne i nemoguće ih je predvidjeti. Kao i pri svakom plavljenju, u opasnosti su niži katovi. Ako vodovodna cijev pukne na drugom katu u vrijeme kada muzej ne radi, voda će nesmetano teći na prvi kat, zatim u prizemlje, pa u podrum. Slično se događa ako se začepi odvodna instalacija ili pukne radiator odnosno cijev sustava za grijanja. Stoga predmete osjetljive na vodu nipošto ne bi trebalo čuvati ili izlagati u prostorijama koje su ispod sanitarnog čvora. Za tu se namjenu ne preporučuju ni prostorije koje neki od svojih zidova dijele sa sanitarnim prostorijama, kuhinjom i sl. Tada je gotovo sigurno da će, ako se dogodi nezgoda, zidovi upiti mnogo vode, i to će se odraziti i na susjedne prostorije. Pojavit će se problemi s mikroklimom (RV-om), oštetit će se predmeti ovisni o zidu itd.

Prevenција se sastoji od redovitog pregleda instalacija i pravilnog smještanja muzejskih predmeta.

Poplave prouzročene prokišnjavanjem krova

Krov, naravno, treba stalno održavati i pregledavati. Neispravnim krovom ugroženo je potkrovlje, a pri duljem prokišnjavanju i niži katovi. Malo će kada kroz krov proteći puno vode odjednom. Najčešće je to isprva jedva primjetno, a kasnije je to sve vidljivije prokišnjavanje, pri čemu su štete obično velike. Ako postoje prostorije u potkrovlju, na stropu i zidovima pojavit će se ružne mrlje od vode, koje se katkad prošire i na niže katove. Voda promoći potkrovnju ili stropnu konstrukciju, koja se dugo suši. Nakon isušivanja prostoriju je potrebno ponovno obojiti. Problem je i mikroklima, visoki RV, plijesan, alge i sl., što često napravi više štete nego sama voda.

Poplave koje uzrokuje gašenje požara

Osnovna preventivna mjera od takvih poplava jest dobra zaštita od požara. Sve mjere koje se primjenjuju nakon gašenja požara valja primijeniti i u ostalim slučajevima šteta od vode.

Preporučuje se da svaki muzej preventivno nabavi motornu (ne električnu) autonomnu crpku za ispuštanje vode, i to bolje onu za crpljenje nečiste vode, jer se može dogoditi da poplava nastane zbog izlivanja kanalizacijskih voda. Jednako tako, i voda koju nanese bujica može biti prljava. Pri radu s crpkom za vodu pozornost treba obratiti i na usisnu stopu, koja treba biti plitka, takva da može funkcionirati i kada voda nije previsoka. Crpka nam omogućuje izbacivanje vode iz podruma ili prizemlja, što će usporiti rast njezine razine, čime dobivamo vrijeme u kojemu predmete možemo evakuirati iz ugroženih odnosno poplavljenih prostorija.

POTRES

Najbolji način zaštite od potresa jest izvedba takve konstrukcije zgrade da ona može izdržati jačinu potresa predviđenoga za to područje, sukladno seizmičkoj karti.

Nove muzejske zgrade morale bi biti građene prema propisima o protupotresnoj gradnji. Međutim, većina je naših muzeja u starim zgradama, za koje često i ne znamo u kakvom su stanju. Sve to zadiru u složena pitanja gradnje i adaptacije muzejskih zgrada, koja ovdje nećemo elaborirati. Svaki bi muzej trebao imati procjenu, tj. pisano mišljenje stručnjaka o konstrukciji zgrade, njezinoj statici i izdržljivosti na potres, što upućuje na način rješavanja navedenih problema.

Ako ne raspolazete takvom procjenom, pozovite građevnog stručnjaka za konstrukcije (statičara), koji vam može reći koji su dijelovi zgrade i koja mjesta u njoj najotporniji na potres.

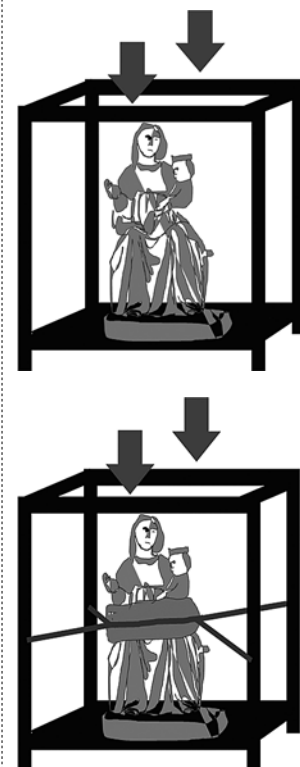
Nastojte muzejsku građu držati podalje od mjesta za koje se procjenjuje da bi se pri potresu moglo urušiti.

Slobodno stojeće predmete i muzejsku opremu nužno je učvrstiti (fiksirati). To se odnosi i na izlagačke vitrine i postamente, ovlaživače, odvlaživače, aparate za gašenje požara, uredski namještaj itd.

Nisu svi predmeti podjednako osjetljivi na štete koje nastaju od potresa. Primjerice, papir naslagan jedan na drugi može bez većih šteta podnijeti i velike terete pri mogućem urušavanju (zidove, grede itd.). Porculan je, naravno, izrazito osjetljiv, pa ako neka vaza od trešnje već pri malom potresu padne, pretvorit će se u hrpu krhotina.

Metalni ormari za pohranu građe, metalni ormari ladičari te različiti sustavi pokretnih metalnih ormara koji se upotrebljavaju u čuvaonicama mogu izdržati i štete od većih potresa i vrlo su dobra mjera zaštite od potresa. **Što god možete, čuvajte u takvim metalnim ormarima.**

Za veće i kabaste predmete u čuvaonici je dobro **napraviti drvenu konstrukciju** koja će ih zaštititi ako na njih padne urušeni strop ili zid.

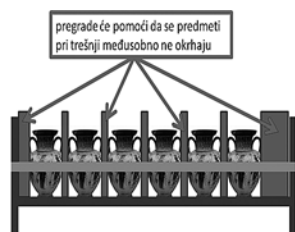

Slika 3. Grede iznad skulpture sprječavaju da na nju padnu dijelovi stropa

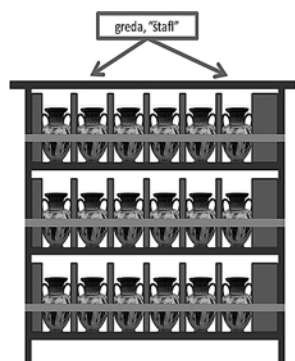
Slika 4. Učvršćenje stojeće skulpture kojim se sprječava njezino pomicanje

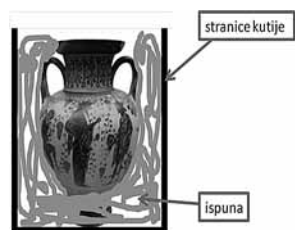
Slika 6. Način sprječavanja pada krhkih predmeta s police

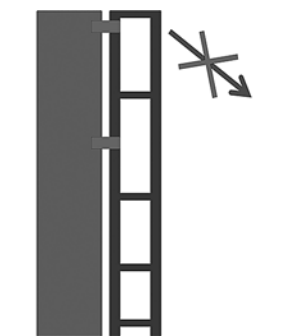
Slika 7. Način sprječavanja pada krhkih predmeta s police

Slika 8. Ojačavanje vrha police drvenim gredama (štaflama)

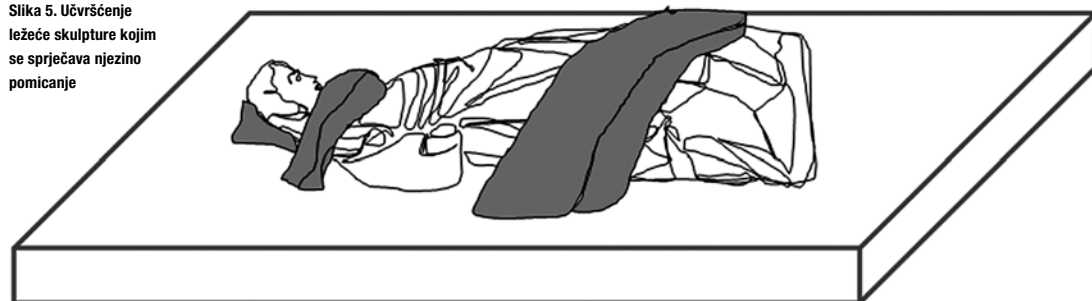

Slika 9. Ispunjavanje praznina kojim se sprječava pomicanje predmeta u kutiji

Slika 10. Sprječavanje pada police njihovim učvršćivanjem za zid

Slika 5. Učvršćenje ležeće skulpture kojim se sprječava njezino pomicanje

Ako je skulptura labilna i može se lako prevrnuti, treba je dodatno učvrstiti. Najprije treba obložiti mjesto na kojemu je skulptura najjača, i to nekim elastičnim ali čvrstim materijalom, primjerice, polietilenskom i poliesterskom pjеноm ili sličnim materijalom. Za tu namjenu može poslužiti i puckavac ili tekstil (pamuk, lan, neobojen). Prvi sloj, onaj uz skulpturu, neka bude poliesterska folija (melinex, hostaphan, mylar) ili mekani besiselinski papir.

Neke skulpture i slični predmeti mogu se pričvrstiti za podlogu, čime će se spriječiti njihovo pomicanje pri trešnji.

Neke se skulpture čuvaju u ležećem položaju, ako to konstrukcija dopušta, a za druge treba izraditi posebne kovčegove ili okvire.

Primjer zaštite drvene gotičke polikromirane skulpture od potresa pokazuje da skulpturu treba čuvati u ležećem položaju i pričvrstiti je uz podlogu tako da se njezini dijelovi opašu pojasevima i pričvrste za podlogu. Kako je glava u tom položaju podignuta od podloge, treba je podložiti. Ako skulpturu prekrijemo poliesterskom folijom, zaštitit ćemo je od prašine, i to je dobar način čuvanja.

Ako predmete čuvate na policama, treba spriječiti njihov pad s police.

Metoda je jednostavno provediva, jeftina i efikasna. Elastične trake mogu biti od bilo kojeg elastičnog materijala, ali dovoljno jakoga da ne dopusti pad predmeta s police. Nisu preporučljive tvrde ni krute pregrade od drva, metala ili čvrste plastike zato što se na njima predmeti mogu okrhnuti.

Treba spriječiti i međusobno oštećivanje predmeta.

Pregrade koje odvajaju predmete mogu biti od polietilenske i poliesterske pjene ili od sličnog materijala. Za tu namjenu može poslužiti i puckavac (polietilenska zračna folija) ili tekstil (pamuk, lan, neobojen).

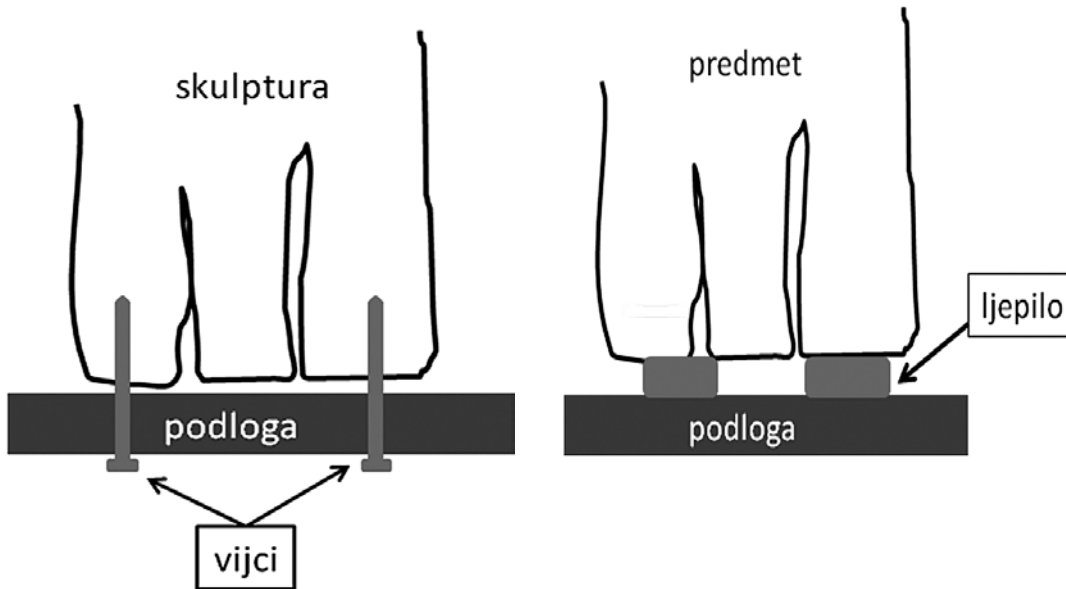
Predmete koji su krhki i osjetljivi na udarce možemo držati u kovčezima i/ili kutijama u kojima prazne prostore treba ispuniti nekim mekanim materijalom koji će spriječiti pomicanje predmeta u kutiji. Materijal za ispunu može biti od polietilenske ili poliesterske pjene (u obliku tzv. oraha), tekstil, zgužvani papir, tyvek i sl.

Kutije mogu biti drvene (preporučuje se meko suho drvo), plastične ili kartonske, ali najčešće su u uporabi one od valovite ljepenke.

Preporučljivo je da prvi sloj uz predmet bude poliesterska folija (melinex, hostaphan, mylar) ili mekani besiselinski papir.

Za police vrijedi ista preporuka kao i za kabaste predmete na policama: vrh police treba ojačati kako bi bio dovoljno čvrst da pri urušavanju stropa, zida ili njihovih dijelova spriječi drobljenje predmeta na polici. To će do određene mjere zaštititi predmete. Za to mogu poslužiti drvene grede (gredice, štafle).

Pri potresu treba spriječiti „šetanje“, tj. pomicanje i ljuljanje namještaja, police, ormara, uređaja za reguliranje mikroklima i sl., i to tako da se oni pričvrste za zid ili za pod.

Slika 11. Sprječavanje pada stojećih skulptura pričvršćivanjem za podlogu

Slika 12. Sprječavanje pada stojećih skulptura lijepljenjem za podlogu

Zaštita od potresa na izložbi

Izloženi predmeti koji se mogu lako prevrnuti, primjerice polikromirane drvene skulpture, keramičke vaze i sl., trebaju biti pričvršćeni za postolje. To se može uraditi na nekoliko načina, ovisno o veličini i obilježjima izloženog predmeta.

Manji predmeti (vaze, posude, porculanski i stakleni predmeti i sl.) mogu se učvrstiti tzv. muzejskim voskom (*museum wax*).

Za veće i teže predmete, kao što su polikromirane skulpture, za pričvršćivanje se može upotrijebiti neko od ljepila što ih upotrebljavaju restauratori (paraloid i sl.) ili se skulptura može vijcima pričvrstiti za podlogu.

Ako je ikako moguće, o objema metodama pričvršćivanja (sl. 11. i 12.) konzultirajte se s restauratorom.

Postament pričvrstite za pod.

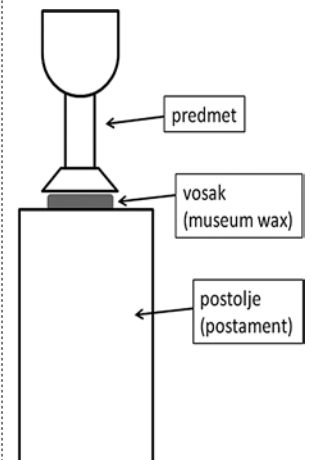
Postament pričvrstite za pod vijcima (*holz šarafima*) ili na neki drugi, podjednako pouzdan način.

Dodatne preporuke za potres:

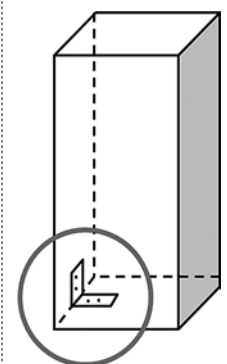
- ☐ neka se vrata prostorija otvaraju prema van
- ☐ provjeravajte otvaraju li se i zatvaraju li se vrata i prozori lako
- ☐ što više upotrebljavajte laminirano staklo
- ☐ ako imate obično staklo, na nj nalijepite sigurnosnu foliju koja će spriječiti njegovo pucanje (usput, to vam ujedno može biti zaštita od IC ili UV zraka, kao i od prevelike količine dnevne svjetlosti u izložbenim prostorima)
- ☐ izbjegavajte pretrpavanje čuvaonice ili izložbe predmetima
- ☐ predmete koji se vješaju ovjesite u barem dvije čvrste točke
- ☐ teže predmete koji bi padom mogli nanijeti dodatnu štetu uvijek držite na donjim policama
- ☐ svi poklopci na svim predmetima neka budu učvršćeni
- ☐ osigurajte da predmeti u ladicama, kutijama i sl. budu obloženi nekim materijalima koji sprječavaju da predmeti u njima "šetaju".

Napomena

Mjere pripreme muzeja za prepade, krađe, provalu i nelegalnu trgovinu, kao i protupožarne mjere, bit će obrađeni u posebnim poglavljima.

Slika 13. Upotreba muzejskog voska za sprječavanje pada predmeta s postamenta

Slika 14. Pričvršćivanje postamenta za pod

PRILOG I.

INTERPOL

PODACI POTREBNI ZA IDENTIFIKACIJU PREDMETA (ID)

Podsjetnik

☐ **FOTOGRAFIJA**

Fotografije imaju presudno značenje za identifikaciju i povrat ukradenih predmeta.

Osim snimke cijelog predmeta, izbliza snimate natpise, oznake, oštećenja i popravke na predmetima. Ako je moguće, pri fotografiranju, uz predmet postavite mjeru (štapić s označenim centimetrima, decimetrima itd.) ili neki predmet poznate veličine.

☐ **ODGOVORITE NA PITANJA****Vrsta predmeta**

Slika, kip, sat, maska...

Materijal i tehnika

Mesing, drvo, ulje na platnu...

Rezbareno, lijevano, ugravirano...

Mjere

Dimenzije: visina, širina, dubina predmeta

Težina

Navedite kojim su mjernim jedinicama izražene mjere (npr. cm, inch...).

Natpisi i oznake

Ima li na predmetu kakvih identifikacijskih oznaka, brojeva ili natpisa (npr. potpis, posveta, naslov, oznaka čistoće – srebra ili zlata, primjerice)?

Razlikovna obilježja

Ima li predmet kakva fizička obilježja koja bi mogla pomoći pri njegovoj identifikaciji (npr. oštećenja, popravci, greške u proizvodnji...)?

Naziv

Ima li predmet naziv po kojemu je poznat i prema kojemu može biti identificiran (npr. *Krik*)?

Tema, sadržaj predmeta

Tema slike, kipa... (npr. pejzaž, bitka, žena drži dijete...)

Datum ili razdoblje

Kada je predmet nastao (npr. 1893., početak 17. stoljeća, kasno brončano doba...)?

Autor/i

Tko je izradio predmet? To može biti ime osobe (npr. Thomas Tompion...), poduzeća, radionice (primjerice, Tiffany...) ili kulturne grupe (npr. Hopi...).

☐ **KRATKI OPIS**

Treba sadržavati svaku dodatnu informaciju koja bi mogla pomoći u identificiranju predmeta (npr. boja i oblik predmeta, gdje je napravljen...).

☐ **SIGURNOST DOKUMENTA**

Nakon što ste predmet dokumentirali, podatke čuvajte na sigurnome mjestu.

Preuzeto s portala ICOM-a: <http://archives.icom.museum/object-id/checklist/english.pdf>

Napomena:

Tekst *Pripreme* jedno je od poglavlja priručnika *Muzej u kriznim situacijama*.

Tekst su pregledali i odobrili: Ured za upravljanje u hitnim situacijama grada Zagreba i Ministarstvo kulture RH.